



*Nyhetsbrevet för Skärgårdshavets år utkommer en gång i månaden under 2025. Det innehåller hälsningar från teamet, texter av gästande experter om frågor som gäller Skärgårdshavet samt aktuella nyheter om evenemang under Skärgårdshavets år. (Om du inte vill ta emot nyhetsbrevet för Skärgårdshavets år utöver Biosfärområdets nyhetsbrev, vänligen meddela om det till adressen [hanna.karvinen@pargas.fi](mailto:hanna.karvinen@pargas.fi))*

*Saaristomerivuoden uutiskirje ilmestyy kerran kuukaudessa vuoden 2025 ajan. Se sisältää terveisiä tiimiltä, vieraskynä-kirjoituksia asiantuntijoilta Saaristomereen liittyvissä kysymyksissä sekä ajankohtaisia uutisia saaristomerivuoden tapahtumista. (Mikäli et halua vastaanottaa Saaristomeren uutiskirjettä Biosfäärialueen uutiskirjeen lisäksi, ilmoitathan siitä osoitteeseen [hanna.karvinen@pargas.fi](mailto:hanna.karvinen@pargas.fi))*

*Suomenkielinen uutiskirje löytyy ruotsinkielisen version jälkeen*



## Novemberhälsningar

Temaåret börjar närma sig sitt slut och blicken vänds nu oundvikligen mot de teman, evenemang och tankar som året bjudit på. Skärgårdshavet har behandlats ur flera olika perspektiv, med hjälp av representanter av flera sektorer och lokalbefolkningen. Och vilket år det har varit! Jag har flera gånger under året funderat över hurdan rikedom det faktiskt är att det finns en så stor grupp människor från olika sektorer och organisationer samt privatpersoner som talar för Skärgårdshavet och vidtar konkreta åtgärder. De, och vi alla, behövs.

I detta nyhetsbrev vill Skärgårdshavets år särskilt lyfta fram betydelsen av samarbete och mötet av olika sektorer i frågor och åtgärder som berör Skärgårdshavet. Skärgårdshavets år hade inte på något sätt varit möjligt utan ett enormt vidsträckt och fint samarbete mellan otaliga människor. De talrika

evenemangen, utställningarna, seminarierna som arrangerats samt informationen under året har krävt människor från flera akademiska områden och organisationer samt privata aktörer och lokala föreningar.

Ett fint exempel på samarbete och möten är det seminarium som ordnades den sista dagen i oktober av Skärgårdshavets biosfärområde och Åbo Akademi Skärgårdsinstitut, där man undersökte mötet mellan vetenskap och konst: hur samarbetet mellan forskare och konstnärer har lett till något nytt. Nedan ser du några bilder och kommentarer av deltagare på forumet om mötet mellan vetenskap och konst.

I spalten för gästade experter får vi läsa tankar av konstnären Ninni Wager om samarbete mellan den akademiska världen och konstens värld. Samarbetet mellan vetenskap och konst har verkat öka under de senaste åren, och det är inte konstigt – akademisk kunskap är lättillgänglig och -förståelig för få av oss. Med hjälp av konst blir till exempel kunskap om just Skärgårdshavet upplevelsebaserad och känslöväckande, alltså egenskaper som inte ofta kopplas till akademisk kunskap. En del av oss behöver dock just en känsla eller en upplevelse för att väcka vår nyfikenhet, vårt intresse och vår motivation att agera på ett mer hållbart sätt. För detta behöver vi konst och andra kommunikationsformer för att förmedla kunskap åt en bredare publik.

Skärgårdshavets temaår är dock inte helt förbi ännu, utan vi ordnar de sista evenemangen i november och i början av december. Den 24. november ordnar vi ett ungdomsforum i Pargas dit alla 18–30-åringar önskas välkomna att diskutera och framföra sina synpunkter på Skärgårdshavet och dess framtid. Vi presenterar resultaten från Call to Action-rapporten, som sammanställdes under ungdomsforumet med fokus på Östersjön i Vattenrikets biosfärområde i somras, och tillsammans formulerar vi teman och frågor för paneldiskussionen vid slutseminariet för Skärgårdshavets år. Temaåret avslutas med slutseminariet som ordnas den 8 december på Hotell Kalkstrand i Pargas och vars tema är blå ekonomi och lösningar. Anmälningen är redan öppen och programmet publiceras snart i november på Skärgårdshavets biosfärområdes webbplats. Välkommen med på det sista evenemanget under Skärgårdshavets år där blicken utöver det gångna året vänds mot en lösningsfokuserad framtid!

Med önskan om en samarbetsfylld höst!

Hanna Karvinen

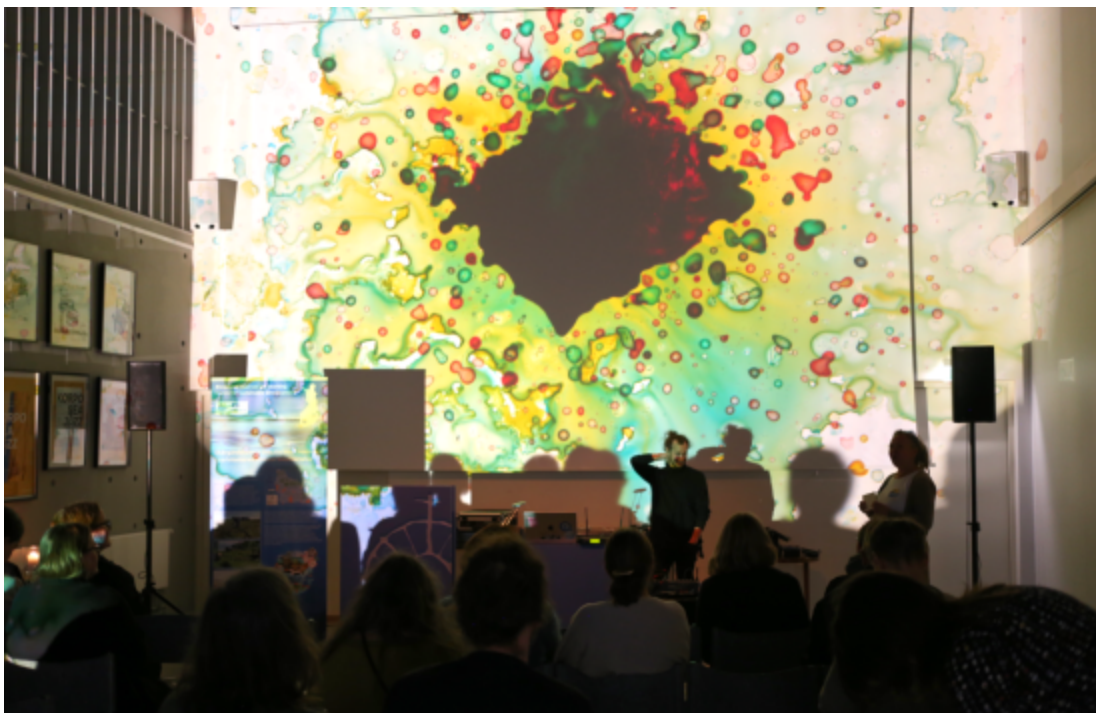
*Koordinator för Skärgårdshavets år*

---



## Vad händer när konst och vetenskap möts?

Skärgårdshavets biosfärområde och Skärgårdsinstitutet för Åbo Akademi ordnade Forum för Skärgårdsforskning, som samlade konstnärer och forskare för att diskutera samarbete mellan olika områden och deras ömsesidiga påverkan. Vi fick ta del av intressanta presentationer och exempel på samarbetsformer från Tuuli Toivola, Alexander Salvesen, Molly Sjögren, Hanna Ljung, Johan Werkelin, Cornelius Colliander, Sandra Nyberg, Christoffer Boström, Ninni Wager, Teemu Lehmusrusu och Taru Elfving.



*"Konstnärens uppgift och ansvar är att fullt ut uppleva världen – att uppleva allt gott och ont och tolka det genom konstverket för andra."*

I konstnärernas anföranden lyftes särskilt fram hur världen och materialen upplevs – något som tolkas och omvandlas till konkret konst. Konsten kan ge nya perspektiv, erbjuda ett lekfullare och friare sätt att närma sig kunskap och forskning samt hjälpa oss att tänka utanför ramarna. Den kunskap som konstnärer för med sig kan också vara av ett annat slag: erfarenhetsbaserad, kroppslig och emotionell.



*"Det finns två sätt att lära sig saker – man kan göra dem, eller lära sig om dem intellektuellt."*

Konst och forskning beskrevs som olika perspektiv och till och med olika språk, vars dialog ger något större till båda: forskningen får en kunskapsmässig grund att utgå ifrån samt metoder och perspektiv som ofta är främmande för konsten, medan konsten får en utmanare som inspirerar till att pröva nytt och göra saker annorlunda.



*"Konstnärer 'take it away' till en annan sfär – och så ska det vara."*

Samarbetet upplevdes öppna något nytt för båda parter. De begränsningar som finns inom den akademiska världen gäller inte konstnärerna, som kan föra kunskap till en ny nivå och tolka den i olika former och på olika sätt. Utmaningarna i samarbetet ansågs däremot främst handla om begränsningar i tid och finansiering; för verkligt samarbete mellan forskare och konstnärer skulle man behöva möjliggöra långsiktigt interaktion och gemensamma projekt med genuint delad finansiering. Det finns också ett behov av mer strukturerade tillfällen och platser för möten och samverkan – till exempel i form av gemensamma utflykter eller workshops.



## Möten mellan konstnärlig och naturvetenskaplig forskning

Möten mellan konstnärer och forskare inom naturvetenskap skapar rum där olika kunskapsformer får samverka. Båda fälten är drivna av nyfikenhet, metodisk prövning och ett sökande efter former som gör det möjligt att tänka något som ännu inte är känt. Skillnaderna ligger snarare i hur kunskap artikuleras, provas och delas.

Konstnärlig forskning har friheter i skapande processerna som inte kan överföras direkt till naturvetenskapen inom akademisk forskning men inom tvärdisciplinära

projekt finns det rum för att gå över gränser ömsesidigt.

I de tvärdisciplinära projekt jag deltagit i har konstnärer främst blivit inbjuden till att följa forskare i deras arbete i laboratorier och ut i fält. Att samla sediment tillsammans, vaka över dykningar, eller se hur prover tas och analyseras, har för mig blivit en konkret och kroppslig form av kunskapsutbyte. Genom att delta praktiskt, snarare än enbart observera, uppstår en förståelse som växer fram i själva görandet, ett slags inläring genom handling. Samtidigt är det ofta i samtalen och de gemensamma informella stunderna, som något annat uppstår: tankar som ännu inte funnit sin form, märkliga associationer, eller kritiska reflektioner som fortsätter att verka långt efteråt.

När en konstnär använder vetenskapliga verktyg – som ett mikroskop, en vågmaskin eller insamlad data – handlar det inte om att reproducera vetenskapliga metoder i ett konstnärligt sammanhang, utan om att undersöka hur verktygen i sig formar vår förståelse. Genom att förändra deras användning uppstår ett kritiskt mellanrum där kunskapens former och gränser blir synliga. På samma sätt, när forskaren betraktar sitt material genom ett estetiskt filter, uppstår inte bara en ny tolkning utan en förskjutning i själva frågan: vad innebär det att veta något? När begrepp, metoder och material rör sig mellan discipliner förändras också deras betydelse. Förskjutningarna som hur ett verktyg används, eller hur informationen tolkas och presenteras, kan förstås som *metodologiska översättningar*.

Vid Skärgårdscentrum Korpoström ges konstnärer möjlighet att följa marinbiologiskt fält- och laboratoriearbete. För marinbiologerna kan mötet med konstnärliga metoder öppna nya sätt att tolka och gestalta vetenskapliga insikter, medan konstnärerna fördjupar sin förståelse av ekologiska system och processer. Erfarenheter visar att tvärdisciplinära samarbeten skulle gynnas av strukturer som möjliggör gemensam tid, finansiering och utforskande. Relationen mellan disciplinerna är inte en enkel komplementaritet, utan snarare en väv av överlappningar, missförstånd och ömsesidiga utmaningar. Ibland sammanfaller deras metoder i noggrannheten, i viljan att förstå, i upprepningen som en väg till insikt och ibland divergerar de. I det konstnärliga forskningsfältet betraktas inte konsten som ett komplement till vetenskapen, utan ett sätt att blottlägga de epistemologiska och estetiska antaganden som styr hur kunskap uppstår och värderas. Där vetenskapen strävar efter att fastställa samband, kan konsten synliggöra det instabila i själva sambandsbegreppet. Det är just i spänningsfältet mellan dessa skiftande förhållningssätt som något fruktbart uppstår i mötena, set som kan utvidga området där frågor ställs.

Ninni Wager

*Magister i bildkonst*

*Residenskonstnär vid Skärgårdsresidenset Korpoström, Pro Artibus år 2022*

---



## **Var kommer alger ifrån?**

Algerna är lite som gräset på land. De finns alltid där. Alger är ändå så små att vi kan inte alltid se dem. Men när det är varmt och det finns mycket näring i havet så växer de och blir fler. Då kan vi människor också se dem flyta omkring i havet.

## **Är blågröna alger giftiga och varför finns de?**

Blågröna alger är en naturlig del av Östersjön och kan vara viktig som mat till andra små djur i havet. De har alltid funnits här och hör till havets ekosystem men har blivit vanligare på grund av föroreningar som kommer från människans aktiviteter. Några blågröna alger är giftiga men inte alla.

## **Har blågröna alger några bra punkter?**

Blågröna alger kan ätas av andra smådjur i havet såsom små kräftdjur. På det viset är de bra för kräftdjuren behöver också mat för att överleva. De blågröna algernas toxiner (alltså deras gift) kan kanske användas som medicin för vissa sjukdomar hos människan. Men det måste vi undersöka mera.

## **Vad är den vanligaste typen av alger? Och är blågröna alger giftiga för människor om de träffar en del av kroppen, till exempel ett finger, ben eller huvud?**

Det finns olika alger under olika årstider. På våren är till exempel kiselalger de mest vanliga algerna. De är väldigt viktiga alger för många andra djur i havet. Utan dessa alger skulle det inte finnas något annat liv i havet. På sommaren är oftast de blågröna algerna mest vanliga. De kan vara giftiga för människor också om de träffar kroppen. Man kan få utslag som börjar klia. Man skall inte svälja vatten med mycket blågröna alger. Då kan man börja må riktigt dåligt och det är också skadligt för människans lever.

***Conny Sjöqvist, forskare, miljö- och marinbiologi, Åbo Akademi***

**Vassen sprider sig allt mer. Om den inte slås (skördas) faller den till botten och bidrar till att bundna näringsämnen (N, P) frigörs i vattnet - i processen frigörs samtidigt också metan. Vad skulle med tanke på miljön vara det förnuftigaste sättet att skörda vass? Vass behövs nämligen som förnybar råvara.**

Hej, tack för en bra fråga. Med tanke på miljön baserar sig det förnuftigaste sättet att skörda vass på omsorgsfull planering. Det är viktigt att alltid bedöma behovet och själva utförandet av att slå vass områdesvis.

När man planerar att slå och skörda vass är det viktigt att fastställa följande:

- Var slås vassen – vass som växer i vattnet eller på land? Finns det naturskyddsvärden eller annat som måste beaktas i området?
- När slås vassen – vad ska vassen användas till efter att den skördats? Vad är syftet med att slå vassen?
- Varför slås vassen – vad är målet med att slå vassen: ta bort näringsämnen, restaurera livsmiljön eller till exempel återvinna materialet?

Anvisningar för att slå vass varierar enligt orsaken och tidpunkten för slåttern samt användningsändamålet av den skördade vassen. Vass är en viktig livsmiljö för flera arter, den binder kol och skyddar som buffertzona mot erosion och näringsavrinning. Därför ska slåtter och skördande av vass alltid bedömas områdesvis. Här lönar det sig att ta miljömyndigheterna till hjälp, såsom NTM-centralen i det egna området eller kommunen. Med tanke på miljön är mosaikaktiga vassområden att rekommendera. Detta innebär att en del av ett område kan lämnas oslaget till exempel för fågelbeståndet eller som skydd mot erosion.

Att definiera målen för slåttern och skördandet är centralt. Om målet till exempel är att ta bort näringsämnen vill man inte hindra vassen från att växa, utan möjliggöra att skörda den och återvinna den på lång sikt. I detta fall kunde slåtter enligt en roterande modell med mellanår vara förnuftig. Näringsämnen ansamlas i vassen mest under sommartid, men i tidsplaneringen bör också naturvärden, såsom fåglarnas häckningsperiod, beaktas. Vid slåtter och skördande skulle det dock vara bra att inte störa markytan eller havsbotten i onödan, vilket lönar sig att ta i beaktande vid valet av slåtter- och skördemaskiner.

Projektet BalticReed publicerar i år en ekologisk handbok som ger handledning för planering av slåtter och skördande av vass i olika områden. Målet med handboken är att stödja hållbar slåtter och återvinning av vassen med tanke på miljön.

Mer information om slåtter och återvinning av samt projekt i anslutning till vass finns på [NTM-centralens webbplats för vass](#).

*Michelle Kozlova, koordinator, projektet BalticReed, NTM-centralen i Egentliga Finland*

## **Är simpa naturlig föda för något djur?**

“Simpa” kan i Skärgårdshavet hänvisa till upp till fyra olika arter: rötsimpa, hornsimpa, oxsimpa eller stensimpa. Det lättaste bytet är den bara cirka 6–10 cm långa stensimpan som bor i låga och sötare strandvatten och jagas av såväl rovfiskar, såsom abborren och gäddan, som fåglar, till exempel storken. De övriga simporna lever i djupare vatten och är större. Oxsimpan är cirka 10–15 cm lång och lever i nedre kanten av algzoner. Både rötsimpan och hornsimpan kan leva på ett djup av upp till flera tiotals meter och kan uppnå en längd på nästan 30 cm. De större simparternas rom och yngel kan bli byte för andra om rovdjuren kan ta sig

förbi hansimporna som vaktar ynglen och lägga vantarna (eller fenorna) på dem. Vuxna simpor jagas i princip bara av gråsälen, vikarsälen och med undantag av större simpor även i någon mån av skarven.

### **Har gäddan minskat i antal i Skärgårdshavet på 2000-talet och i så fall varför? Och i vilka biotoper? - jag ber om ett mer utförligt svar än 'övergödning och klimatförändringen'.**

Gäddan har minskat i både antal och storlek runt om i Östersjön, och även i Skärgårdshavet har gäddbeståndet avtagit under de senaste årtiondena. Till största delen beror detta på att antalet lekrområden minskar och att de har försämrats. Att lösa problemet kompliceras både av antalet potentiella olika faktorer och gäddans egen ekologi: I Östersjön leker ungefär hälften av gäddorna i havsvikar och hälften vandrar från havet för att leka i de floddeltan, våtmarker och sjöar där de själva föddes. Eftersom de gäddor som vandrar till sötvatten alltid kommer tillbaka till samma lekplatser och de gäddor som leker i havet inte vandrar långa sträckor mellan habitaterna, kan förlusten av ett lekområde i havet skära av kontakten mellan andra områden totalt, vilket försämrar populationernas förmåga att förnya sig med hjälp av grannpopulationer.

Övergödning är en stor orsak till försämringen av kvaliteten på lekområdena: när vattnet övergöds försämrar bottenväxtligheten, vilket försämrar lekförhållandena för gäddorna och överlevnaden av ynglen. Försämringen av sikten som en konsekvens av övergödning påverkar också gäddans jagande negativt, vilket i sin tur leder till att gäddan har mindre resurser att dela upp mellan överlevnad och förökning. Utöver detta kan till exempel att vattnet blir varmare eller syrefritt som en konsekvens av övergödning påverka förökningen negativt.

Bygg- och utvecklingsprojekt i kustområden är en annan konkret orsak, eftersom de minskar antalet potentiella lekplatser och försämrar kvaliteten av kustvattnen generellt.

### **Kan makrillar leva i Östersjön?**

Makrillen är i regel en fullständigt marin fisk och trivs inte länge i Östersjöns brackvatten. På Atlantens östkust förekommer den ända från Nordafrika till norra spetsen av Norge, men ibland besöker den dock Östersjön: Vid Sveriges sydkust är den en rätt vanlig gäst och till och med i Ölands kustvatten observeras den relativt regelbundet. I Finlands rätt söta vatten har dock en makrill fastnat i näten endast ett fåtal gånger.

Kunde makrillen ändå teoretiskt etablera och föröka sig också i Östersjön? Högst antagligen inte, eftersom också relativt små skillnader i salthalt kan utgöra stora utmaningar för fiskar, särskilt i deras sårbara tidiga livsskeden. Största delen av de marina fiskarterna som förekommer i Östersjön begränsas av sunden mellan Sverige och Danmark där salthalten fortfarande är relativt hög. De marina arter som lever längre in i Östersjön har specialiserat sig i Östersjöns unika förhållanden (till exempel strömmingen och torsken), vilket tar sin tid, och att Östersjön blir allt sötare bara höjer tröskeln för anpassning. Således förblir makrillen sannolikt bara en gäst också i framtiden.

*Max Tallberg, projektforskare, biodiversitetsenheten vid Åbo universitet*

---

Svaren på frågorna publiceras här en gång i månaden från juni och framåt, och de bästa bitarna publiceras också på sociala medier.

---



## Ungdomsträff 24.11

mån 24.11.2025 kl 17:30 - 20:00

Fabriksgatan 2, 20500 Åbo

Skärgårdshavets biosfärområde organiserar i år temåret Skärgårdshavet 2025, tillsammans med Åbo Akademi och Åbo universitet. Skärgårdshavets år börjar närma sig sitt slut och vi ordnar vårt avslutande seminarium den 8 december i Pargas på Hotell Kalkstrand, med fokus på blå ekonomi och lösningar för Skärgårdshavets utmaningar. Under slutseminariet vill vi särskilt lyfta fram de ungas röst och perspektiv, och därför vill vi tillsammans med unga och studerande formulera frågorna till paneldiskussionen som hålls under seminariet.

Om du alltså är intresserad av Skärgårdshavets tillstånd, blå ekonomi eller lösningar och vill påverka bland annat politiska beslutsfattare och kommunrepresentanter, delta i Skärgårdshavets biosfärområdes workshop riktad till unga vuxna **måndagen den 24 november kl. 17.30-20 i Åbo, i Aura-salen i Arken** (Fabriksgatan 2, 20500 Åbo). Deltagande kräver ingen tidigare kunskap eller utbildning – under workshopen berättar vi mer om biosfärområdet, Skärgårdshavets år och slutseminariet samt om Skärgårdshavets utmaningar, så att vi tillsammans kan diskutera frågorna till paneldeltagarna. Workshopen är tvåspråkig.

[Anmäl dig till workshopen senast den 18.11 här!](#)

## Skärgårdshavets års avslutningsseminariet 8.12

mån 8.12.2025 kl 9:00 - 16:00

Strandvägen 1, 21600 Pargas

Skärgårdshavets biosfärområde och temaåret Skärgårdshavet 2025 ordnar ett avslutningsseminarium för temaåret på Hotell Kalkstrand i Pargas måndagen den 8 december 2025 kl. 9–16.

Vad är blå ekonomi och är den en lösning på Skärgårdshavets problem? Vilka andra lösningar behövs för att motverka övergödningen och klimatförändringen som hotar Skärgårdshavet? Och hur ser människornas framtid i skärgården ut – med vilka lösningar kan vi trygga näringslivets utveckling i skärgården så att området förblir livskraftigt och attraktivt även för unga? Temaårets slutseminarium samlar perspektiv på ekonomi, nya sätt att tänka och konkreta exempel. Programmet innehåller även en paneldiskussion, utdelning av priset för Årets miljöinsats i Pargas samt presentation av ungdomarnas vision för Östersjöns framtid.

Evenemanget hålls på finska och svenska, är gratis och öppet för alla!

[Anmäl dig senast den 28.11](#)

Detaljerad programmet publiceras inom kort på [www.biosfar.fi](http://www.biosfar.fi)



# Avslutnings- seminariet

*Blå ekonomi & lösningar*

Hotell Kalkstrand,  
Pargas

8.12.25



**För alla evenemang under Skärgårdshavets år, se evenemangskalendern på biosfärområdets [webbplats!](#)**

Har du ett evenemang som du vill arrangera som en del av Skärgårdshavets år? Alla är välkomna att delta i eller organisera det gemensamma temaåret tillsammans med oss! Vänligen kontakta Hanna, koordinatoren för temaåret: [hanna.karvinen@pargas.fi](mailto:hanna.karvinen@pargas.fi). Hon berättar mer om hur man som evenemangsarrangör kan delta i Skärgårdshavets år.



TURUN  
YLIOPISTOSÄÄTIÖ



Pargas  
Pärainen



Kimitoön  
Kemiönsaari



A'PELAGO

William Thuring's stiftelse

# Saaristomerivuosi 2025 Skärgårdshavets år 2025

Saaristomerivuoden uutiskirje ilmestyy kerran kuukaudessa vuoden 2025 ajan. Se sisältää terveisiä tiimiltä, vieraskynä-kirjoituksia asiantuntijoilta Saaristomereen liittyvissä kysymyksissä sekä ajankohtaisia uutisia saaristomerivuoden tapahtumista. (Mikäli et halua vastaanottaa Saaristomeri uutiskirjettä Biosfäärialueen uutiskirjeen lisäksi, ilmoitathan siitä osoitteeseen [hanna.karvinen@pargas.fi](mailto:hanna.karvinen@pargas.fi))



## Marraskuun terveiset

Teemavuosi alkaa lähennellä loppuaan ja katseet kääntyvät pakostakin vuoden aikana nousseisiin teemoihin, tapahtumiin ja ajatuksiin. Saaristomerta on käsitelty monista eri näkökulmista, monen alan edustajan ja paikallisten voimin. Mikä vuosi tämä onkaan ollut! Olen useasti pohtinut vuoden kuluessa, mikä rikkaus onkaan, että Saaristomeri puolesta puhuu ja tekee konkreettisia toimia niin laaja joukko ihmisiä eri aloilta, organisaatioista ja yksityishenkilöinä. Heille, ja meille kaikille, on tarve.

Tässä uutiskirjeessä Saaristomerivuosi haluaa nostaa erityisesti yhteistyön merkitystä ja erilaisten alojen kohtaamista Saaristomereen liittyvissä kysymyksissä ja toimissa esiin. Saaristomerivuosi ei olisi ollut mitenkään mahdollinen ilman valtavan laajaa ja hienoa yhteistyötä lukemattomien ihmisten välillä. Lukuisat vuoden aikana järjestetyt tapahtumat, näyttelyt, seminaarit ja tiedonvälitys on

vaatinut ihmisiä monilta akateemisilta aloilta, organisaatioista, yksityisiä toimijoita ja paikallisia yhdistyksiä.

Yksi hieno esimerkki yhteistyöstä ja kohtaamisesta on tässä juuri lokakuun viimeisenä päivänä Saaristomeren biosfäärialueen ja Åbo Akademin Saaristoinstituutin järjestämä tieteen ja taiteen kohtaamista tutkiva seminaari: miten tutkijoiden ja taiteilijoiden yhteistyöstä on syntynyt jotain uutta. Tästä alta näet muutamia kuvia ja kommentteja Foorumiin osallistuneilta tieteen ja taiteen kohtaamisesta.

Lisäksi vieraskynässä saamme lukea taiteilija Ninni Wagerin ajatuksia yhteistyöstä akateemisen ja taiteen maailman välillä. Taiteen ja tutkimuksen yhteistyö on tuntunut yleistyneen viime vuosina, eikä ihme – harvalle meistä akateeminen tieto on helposti saavutettavaa tai ymmärrettävää. Taiteen avulla akateeminen tieto esimerkiksi juuri Saaristomerestä muuttuu kokemukselliseksi, elämykselliseksi ja tunteita herättäväksi, piirteitä, joita usein ei akateemiseen tietoon juuri liitetä. Osa meistä kuitenkin tarvitsee juuri tunteen tai kokemuksen herättelemään uteliaisuutta, kiinnostusta ja motivaatioita toimia kestävämmällä tavalla. Tähän tarvitsemme taidetta ja muita muotoja, jossa tiedon voi välittää laajemmalle yleisölle.

Saaristomeren teemavuosi ei ole kuitenkaan vielä täysin ohi, järjestämme viimeiset tapahtumat marraskuussa ja joulukuun alussa. Marraskuun 24. päivänä järjestämme Paraisilla nuorisofoorumin, jonne kaikki 18-30 -vuotiaat ovat tervetulleita keskustelemaan ja välittämään näkemyksiään Saaristomerestä ja sen tulevaisuudesta. Esittelemme kesällä Vattenriketin Biosfäärialueella järjestetyn Itämereen keskittyvän nuorisofoorumin Call to action -raportin tuloksia sekä muodostamme yhdessä teemoja ja kysymyksiä Saaristomerivuoden loppuseminaarin paneelikeskusteluun. Teemavuoden päättää 8.12 Paraisten Hotelli Kalkstrandissa pidettävä loppuseminaari, jonka teemana on sininen talous ja ratkaisut. Ilmoittautuminen on jo auki ja ohjelma julkaistaan piakkoin marraskuun aikana Saaristomeren biosfäärialueen nettisivuilla. Tervetuloa mukaan Saaristomerivuoden viimeiseen tapahtumaan, jossa katse on kuluneen vuoden lisäksi ratkaisukeskeisessä tulevaisuudessa!

Yhteistyön täyteistä syksyä!

Hanna Karvinen

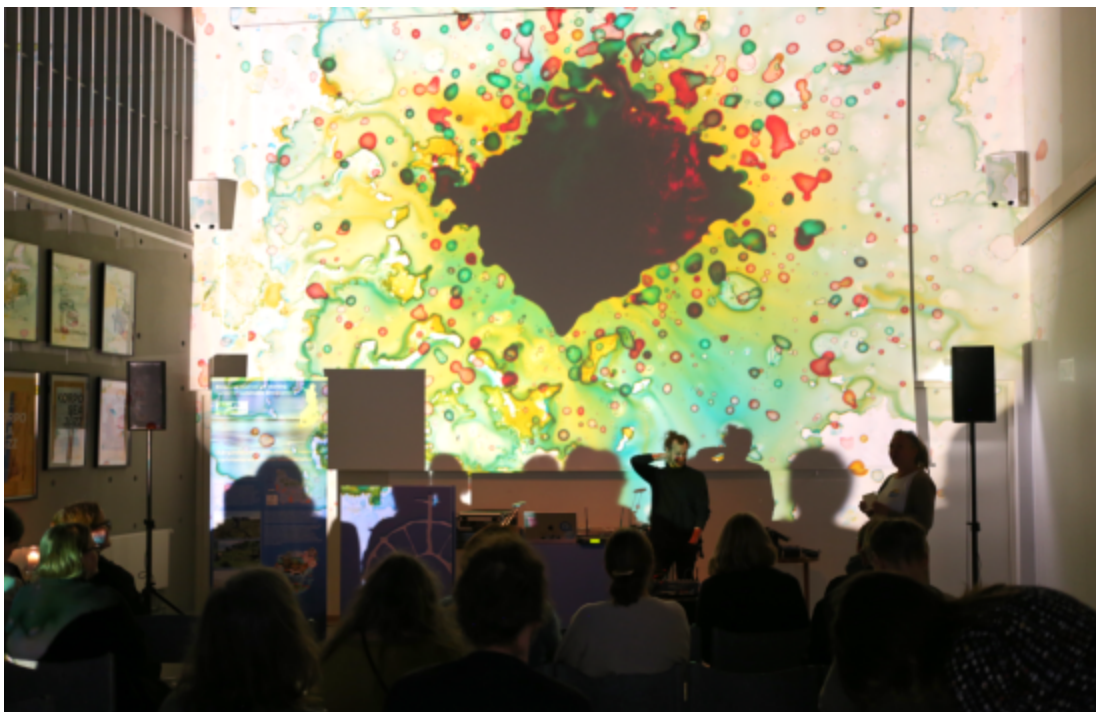
*Saaristomerivuoden Koordinaattori*

---



## Mitä tapahtuu, kun tiede ja taide kohtaavat?

Saaristomeren biosfäärialueen sekä Åbo Akademin Saaristoinstituutin järjestämä Saaristotutkimuksen foorumi keräsi taiteilijoita ja tieteilijöitä keskustelemaan eri alojen yhteistyöstä ja vaikutuksista toisiinsa. Saimme kuulla kiinnostavia puheenvuoroja ja esimerkkejä yhteistyön muodoista Tuuli Toivolalta, Alexander Salvesenilta, Molly Sjögreniltä, Hanna Ljungilta, Johan Werkeliniltä, Cornelius Collianderilta, Sandra Nybergiltä, Christoffer Boströmltä, Ninni Wagerilta, Teemu Lehmusruusulta ja Taru Elfvingiltä.



*"Taiteilijan tehtävä ja vastuu on kokea maailma täysillä – kokea kaikki hyvä ja paha ja tulkita se taideteosten kautta muille."*

Taiteilijoiden puheenvuoroissa nousi esiin erityisesti maailman ja materiaalien kokeminen, joka tulkitaan ja käännetään konkreettiseksi taiteeksi. Taide voi antaa uutta perspektiiviä, tarjota leikkisämpää ja vapaampaa otetta lähestyä tietoa ja tutkimusta sekä auttaa ajattelemaan laatikon ulkopuolelta. Taiteilijoiden tuoma tieto voi olla myös erilaista; kokemuksellista, kehollista ja emotionaalista.



*"On kaksi tapaa oppia asioita – konkreettisesti tekemällä itse tai oppimalla niistä älyllisesti."*

Taidetta ja tutkimusta kuvailtiin erilaisiksi perspektiiveiksi ja jopa kieliksi, joiden dialogi antaa molemmille jotain suurempaa: tutkimus tiedollisen pohjan lähteä liikkeelle sekä taiteelle usein vieraita metodeja tai näkökulmia, ja taide haastajan, joka inspiroi kokeilemaan ja tekemään toisin.



*"Taiteilijat vievät sen toiseen sfääriin – ja niin sen pitääkin olla."*

Yhteistyön koettiin avaavan jotain uutta molemmilta puolilta. Akateemisen maailman rajoitukset eivät koske taiteilijoita, jotka voivat viedä tietoa uudelle tasolle ja tulkita sitä eri muodoissa ja tavoilla. Yhteistyön haasteiksi koettiin kuitenkin vahvasti ajan ja rahoituksen luomat rajoitukset; todelliselle yhteistyölle tutkijoille ja taiteilijoille pitäisi saada mahdollistettua pidempiaikainen vuorovaikutus ja yhteiset projektit, joilla on todella yhteinen rahoitus. Kohtaamiselle ja vuorovaikutukselle kaivataan myös strukturoituneita tilanteita ja paikkoja, esimerkiksi erilaisten yhteisten retkien tai työpajojen muodossa.



## Kohtaamisia taiteellisen ja luonnontieteellisen tutkimuksen välillä

Kohtaamiset taiteilijoiden ja luonnontieteiden tutkijoiden välillä luovat tiloja, joissa erilaiset tiedon muodot voivat olla vuorovaikutuksessa keskenään. Molempia aloja ohjaavat uteliaisuus, menetelmällinen kokeilu ja pyrkimys löytää muotoja, joiden kautta voi ajatella jotakin vielä tuntematonta. Erot liittyvät pikemminkin siihen, miten tietoa ilmaistaan, testataan ja jaetaan.

Taiteellisella tutkimuksella on luomisprosesseissaan vapauksia, joita ei voi suoraan siirtää akateemisen luonnontieteellisen tutkimuksen puolelle. Kuitenkin poikkitieteellisissä projekteissa on tilaa ylittää rajoja vastavuoroisesti.

Poikkitieteellisissä projekteissa, joihin olen osallistunut, taiteilijat on useimmiten kutsuttu seuraamaan tutkijoiden työtä laboratorioissa ja maastossa. Sedimenttien kerääminen yhdessä, sukellusten seuraaminen tai näytteiden ottamisen ja analysoinnin tarkkailu ovat minulle muodostuneet tiedonvaihdon konkreettisiksi ja kehollisiksi muodoiksi. Käytännön osallistumisen kautta pelkän havainnoinnin sijaan, syntyy ymmärrys, joka kasvaa tekemisen myötä; eräänlainen oppiminen toiminnan kautta. Samalla juuri keskusteluissa ja yhteisissä epämuodollisissa hetkissä syntyy jotakin muuta: ajatuksia, jotka eivät vielä ole löytäneet muotoaan, utoja assosiaatioita tai kriittisiä pohdintoja, jotka jatkavat elämäänsä pitkään jälkeenpäin.

Kun taiteilija käyttää tieteellisiä välineitä – kuten mikroskooppia, aaltoallasta tai kerättyä dataa – ei tarkoituksena ole toistaa tieteellisiä menetelmiä taiteellisessa kontekstissa, vaan tutkia, miten välineet itsessään muovaavat ymmärrystämme. Kun niiden käyttöä muutetaan, syntyy kriittinen välitila, jossa tiedon muodot ja rajat tulevat näkyviksi. Samalla tavalla, kun tutkija tarkastelee aineistoaan esteettisen suodattimen kautta, ei synny ainoastaan uusi tulkinta, vaan muutos itse kysymyksenasettelussa: mitä merkitsee tietää jotakin? Kun käsitteet, menetelmät ja materiaalit liikkuvat tieteenalojen välillä, muuttuu myös niiden merkitys. Näitä muutoksia, kuten sitä, miten työkalua käytetään tai miten tietoa tulkitaan ja esitetään, voidaan pitää metodologisina käännöksinä.

Saaristokeskus Korpoström tarjoaa taiteilijoille mahdollisuuden seurata meribiologista kenttä- ja laboratoriotyötä. Meribiologeille kohtaaminen taiteellisten menetelmien kanssa voi avata uusia tapoja tulkita ja esittää tieteellisiä havaintoja, samalla kun taiteilijat syventävät ymmärrystään ekologisista järjestelmistä ja prosesseista. Kokemukset osoittavat, että poikkitieteelliset yhteistyöt hyötyisivät rakenteista, jotka mahdollistavat yhteisen ajan, rahoituksen ja tutkimisen.

Suhde tieteenalojen välillä ei ole yksinkertainen toisiaan täydentävä, vaan pikemminkin kudelma päällekkäisyyksiä, väärinymmärryksiä ja vastavuoroisia haasteita. Joskus niiden menetelmät kohtaavat tarkkuudessa, ymmärtämisen halussa tai toistossa, joka johtaa oivallukseen – ja toisinaan ne erkanevat. Taiteellisessa tutkimuksessa taidetta ei pidetä tieteen täydentäjänä, vaan keinona paljastaa ne tiedolliset ja esteettiset oletukset, jotka ohjaavat sitä, miten tieto syntyy ja saa arvonsa. Siinä missä tiede pyrkii vahvistamaan yhteyksiä, taide voi tuoda näkyviin itse yhteyden käsitteen epävakauden. Juuri näiden erilaisia lähestymistapoja yhdistävien jännitteiden alueella syntyy jotakin hedelmällistä; jotakin, joka voi laajentaa sitä aluetta, jolla kysymyksiä voidaan esittää.

## **Ninni Wager**

*Kuvataiteen maisteri*

*Residenssitaiteilija Saaristoresidenssissä Korpoströmissä, Pro Artibus 2022*

---



## **Mistä levät ovat peräisin?**

Levät ovat vähän kuin ruoho maalla. Niitä on aina olemassa. Levät ovat kuitenkin niin pieniä, ettemme aina näe niitä. Mutta kun on lämmin ja meressä on paljon ravinteita, ne kasvavat ja lisääntyvät. Silloin myös me ihmiset voimme nähdä niitä kellumassa meressä.

## **Ovatko sinilevät myrkyllisiä ja miksi niitä on olemassa?**

Sinilevät ovat luonnollinen osa Itämeren, ja ne voivat olla tärkeitä ravintona muille pienille merieläimille. Niitä on aina ollut täällä ja ne ovat osa meriekosysteemiä, mutta ne ovat yleistyneet ihmisen toiminnan aiheuttaman saastumisen vuoksi. Jotkin sinilevät ovat myrkyllisiä, mutta eivät kaikki.

## **Onko sinilevällä mitään hyviä puolia?**

Muut pienet merieläimet, kuten pienet äyriäiset, voivat syödä sinilevää. Tämä on hyvä asia, koska myös äyriäiset tarvitsevat ravintoa selviytyäkseen. Sinilevien toksineja (eli myrkkyä) voidaan käyttää lääkkeinä joihinkin ihmisten sairauksiin. Tätä on kuitenkin tutkittava tarkemmin.

## **Mikä on yleisin levätyyppi? Entä onko sinilevä myrkyllistä ihmiselle, jos se osuu johonkin ruumiinosaan, kuten sormeen, jalkaan tai päähän?**

Eri vuodenaikoina on erilaisia leviä. Esimerkiksi keväällä levät ovat yleisimpiä. Ne ovat erittäin tärkeitä leviä monille muille meressä eläville eläimille. Ilman näitä leviä meressä ei olisi muuta elämää. Kesällä sinilevät ovat yleensä yleisimpiä. Ne voivat olla myrkyllisiä myös ihmisille, jos ne joutuvat elimistöön. Ne voivat aiheuttaa ihottumaa, joka alkaa kutista. Vettä, jossa on paljon sinilevää, ei pidä niellä. Siitä voi tulla todella huono olo, ja se on myös haitallista ihmisen maksalle.

*Conny Sjöqvist, tutkija, ympäristö- ja meribiologia, Åbo Akademi*

**Ruoko lisääntyy ja leviää. Jos sitä ei niitetä (korjata), se kaatuu pohjaan ja edistää sitoutuneiden ravinteiden (N, P) vapautumista takaisin veteen - samalla prosessissa vapautuu myös metaania. Mikä olisi ympäristön kannalta järkevin tapa korjata ruokoa? Ruokoa tarvitaan nimittäin uusiutuvana raaka-aineena.**

Hei, kiitos hyvästä kysymyksestä. Ympäristön kannalta järkevin tapa korjata ruokoa perustuu huolelliseen suunnitteluun. Järviruo'on niiton tarve ja toteutus on tärkeää aina arvioida alue kohtaisesti

Järviruo'on niittoa ja korjuuta suunniteltaessa on tärkeää määrittää:

- **Missä niitetään** – vedessä vai maalla kasvavaa ruokoa? Onko alueella luonnonsuojeluarvoja tai muuta, mikä on otettava huomioon?
- **Milloin niitetään** – mihin ruokoa olisi keruun jälkeen tarkoitus käyttää? Mihin niitolla pyritään?
- **Miksi niitetään** – mikä on niiton tavoite: ravinteiden poisto, elinympäristön kunnostus vai esimerkiksi materiaalin hyödyntäminen?

Ruovikoiden niiton ohjeistukset vaihtelevat niiton syyn, ajankohdan ja jatkokäyttötarkoituksen mukaan. Ruoko on tärkeä elinympäristö monille lajeille, toimii hiilen sitojana, suojaa eroosiolta ja ravinnevalumilta puskurivyöhykkeenä. Siksi niitto ja korjuu tulee aina arvioida **alueellisesti**. Tässä kannattaa käyttää ympäristöviranomaisia apuna kuten oman alueen ELY-keskusta tai kuntaa. Ympäristön kannalta **mosaiikkimaiset ruokoalueet** ovat suositeltavia. Tämä tarkoittaa, että niitettäessä osa alueesta voidaan jättää niittämättä esimerkiksi linnuston tai eroosiosuojan vuoksi.

Niiton ja keruun tavoitteiden määrittely on keskeistä. Jos tavoitteena on esimeikiksi **ravinteiden poisto** niin ruo'on kasvua ei haluta tyrehtyttää, vaan mahdollistaa sen korjuu ja jatkokäyttö pitkällä aikavälillä. Tällöin **rotaatiomallinen niitto**, jossa pidetään väli vuosia, voi olla järkevää. Ravinteita kertyy ruokoon eniten **kesäaikaan**, mutta ajoituksessa tulee huomioida myös luontoarvot, kuten lintujen pesimäkausi. Niitoissa ja keruissa olisi myös hyvä olla häiritsemättä maanpintaa tai veden pohjaa tarpeettomasti, mikä kannattaa ottaa huomioon niitto- ja keruukoneiden valinnassa.

BalticReed-hanke julkaisee tänä vuonna **ekologisen oppaan**, joka ohjeistaa järviruo'on niiton ja keruun suunnittelua eri alueilla. Oppaan tavoitteena on tukea ympäristön kannalta kestävää niittoa ja ruo'on jatkokäyttöä.

**Lisätietoa** järviruo'on niitosta, hyödyntämisestä ja hankkeista löytyy myös [ELY-keskuksen ruoko-sivustolta](#).

*Michelle Kozlova, Koordinaattori, BalticReed-hanke, Varsinais-Suomen ELY-keskus*

## Onko simppeä minkään eläimen luontaista ravintoa?

”Simppeä”, voi Saaristomerellä viitata jopa neljään eri lajiin: isosimppeeseen, härkäsimppuun, piikkisimppeeseen, tai kivisimppeeseen. Helpoiten joutuu saaliiksi matalissa makeammissa rantavesissä asuva vain noin 6-10 cm pitkä kivisimppeä, jota saalistaa petokalat, kuten ahvenet ja hauet, kuin myös linnut, esimerkiksi haikarat. Muut simput elävät syvemmissä vesissä, ja ovat kookkaampia. Piikkisimppeä on noin 10-15 cm kokoinen, ja elää levävyöhykkeen alareunassa. Sekä isosimppeä että härkäsimppu voivat elää jopa monen kymmenen metrin syvyydessä, ja saattavat saavuttaa lähes 30 cm pituuden. Suurempien simppeiden mäti ja poikaset saattavat joutua muiden saaliiksi, kunhan saalistajat pääsevät niihin

käsiksi (tai eväiksi) niitä vartioivien urossimppujen ohi. Aikuisia simppuja saalistavat periaatteessa vain harmaahylkeet, norpat, ja isoimpia simppuja lukuun ottamatta myös jossain määrin merimetsot.

## **Onko hauki vähentynyt Saaristomerellä 2000-luvulla ja jos niin miksi? Ja missä biotoopeissa? - pyydän tarkempaa vastausta kuin 'rehevöityminen ja ilmastonmuutos**

Sekä haukien määrä että koko ovat pienentyneet ympäri Itämeren, ja myös Saaristomerellä haukikanta on taantunut viime vuosikymmenten aikana. Suurimmaksi osaksi tämä johtuu kutualueiden vähenemisen ja heikkenemisen takia. Ongelman ratkaisua mutkistaa sekä mahdollisten eri tekijöiden määrä, että hauen oma ekologia: Itämeressä noin puolet hauista kutevat merilahdissa, ja puolet vaeltavat merestä kutemaan niihin jokisuistoihin, soihin, ja järviin, joissa ne itse syntyivät. Koska makeaan veteen vaeltavat hauet palaavat aina samoihin kutupaikkoihin, ja meressä kutevat hauet eivät vaella pitkiä matkoja habitaattien välillä, yhden merellisen kutualueen häviäminen voi katkaista muiden alueiden välisen yhteyden täysin, mikä heikentää populaatioiden kykyä uusiutua naapuripopulaatioiden avulla.

Rehevöityminen on yksi suuri syy kutualueiden laadun huononemiseen: kun vesi rehevöityy, pohjaskasvillisuus heikkenee, mikä huonontaa haukien kutemisolosuhteita, sekä poikasten selviytymistä. Näkyvyyden huononeminen rehevöitymisen seurauksena vaikuttaa myös negatiivisesti hauen saalistamiseen, mikä taas johtaa siihen, että hauella on vähemmän resursseja jakaa selviytymisen ja lisääntymisen välillä. Näiden lisäksi esimerkiksi lämpeneminen tai veden hapettomuus rehevöitymisen seurauksena voivat vaikuttaa negatiivisesti lisääntymiseen.

Rannikkoalueiden rakennus- ja kehitysprojektit ovat toinen konkreettinen syy, sillä ne vähentävät mahdollisten kutualueiden määrää, ja sekä huonontavat rannikkovesien laatua yleisesti.

## **Voiko Itämeressä elää makrilleja?**

Makrilli on pääsääntöisesti täysin merellinen kala, eikä Itämeren murtovesissä viihdy kauaa. Atlantin itärannikoilta sen löytää Pohjois-Afrikasta aina Norjan pohjoiskärkeen asti, mutta välillä se kuitenkin vierailee Itämeressä: Ruotsin eteläisillä rannikoilla se on melko tavallinen vieras, ja jopa Öölannin rannikkovesissä sitä nähdään suhteellisen säännöllisesti. Suomen melko makeissa vesissä makrilli on kuitenkin jäänyt verkkoihin vain joitakin kertoja.

Voisiko makrilli kuitenkin teoreettisesti vakiintua ja lisääntyä Itämeressäkin? Mitä todennäköisimmin ei, sillä suhteellisen pienetkin suolaisuuserot voivat asettaa suuria haasteita kaloille, varsinkin niiden haavoittuvaisissa varhaisissa elämänvaiheissa. Suurin osa merellisistä kalalajeista, jotka löytyvät Itämerestä, ovat rajoittuneet Ruotsin ja Tanskan välisiin salmiin, missä suolaisuus on vielä suhteellisen korkealla. Vielä peremmällä Itämeressä asuvat merelliset lajit ovat erikoistuneet Itämeren ainutlaatuisiin olosuhteisiin (esim. silakka ja turska), mikä vie oman aikansa, ja Itämeren nykyinen makeutuminen vain nostaa sopeutumisen kynnyistä. Täten makrilli jää todennäköisesti vain vieraaksi myös tulevaisuudessakin.



## Nuorisotapaaminen 24.11

ma 24.11.2025 klo 17:30 - 20:00

Fabriksgatan 2, 20500 Åbo

Saaristomerens biosfäärialue on yhdessä Åbo Akademin ja Turun yliopiston kanssa viettänyt Saaristomeri 2025 -aiheista teemavuotta. Saaristomerivuosi alkaa lähestyä loppuaan ja olemme järjestämässä viimeisen seminaarimme 8.12 Paraisilla Hotelli Kalkstrandissa keskittyen siniseen talouteen ja ratkaisuihin Saaristomerens haasteisiin. Loppuseminaarissa tarkoituksena on nostaa erityisesti myös nuorten ääntä ja näkökulmaa vahvemmin esiin, minkä vuoksi haluamme yhdessä nuorten ja opiskelijoiden kanssa muodostaa kysymykset seminaarissa järjestettävälle paneelikeskustelulle.

Jos siis Saaristomerens tila, sininen talous tai ratkaisut kiinnostavat ja haluat päästä vaikuttamaan muun muassa poliittisiin päättäjiin ja kunnan edustajiin, osallistu Saaristomerens biosfäärialueen järjestämään nuorille aikuisille suunnattuun työpajaan **maanantaina 24.11 klo 17.30-20 Turussa Arkenilla Aura-salissa** ([Tehtaankatu 2, 20500 Turku](#)). Osallistuminen ei vaadi aiempaa tietämystä tai koulutusta, kerromme työpajassa lisää biosfäärialueesta, Saaristomerivuodesta ja loppuseminaarista sekä Saaristomerens haasteista, jotta voimme yhdessä keskustella kysymyksistä panelisteille. Työpaja on kaksikielinen.

[Ilmoittauduthan työpajaan 18.11 mennessä täältä!](#)

## Saaristomerivuoden loppuseminaari 8.12

ma 8.12.2025 klo 9:00 - 16:00

Strandvägen 1, 21600 Pargas

Saaristomerens biosfäärialue ja teemavuosi Saaristomeri 2025 järjestävät teemavuoden päätösseminaarin Paraisilla Hotelli Kalkstrandissa 8.12 klo 9-16.

Mitä on sininen talous ja onko se ratkaisu Saaristomeren ongelmiin? Mitä muita ratkaisuja tarvitaan Saaristomerta uhkaavaan rehevöitymiseen sekä ilmastonmuutokseen? Entä ihmisten tulevaisuus Saaristossa, millaisten ratkaisujen avulla voimme turvata elinkeinojen kehittymisen saaristossa, jotta alue säilyy elinvoimaisena ja houkuttelevana myös nuorille. Saaristomerivuoden loppuseminaari kokoaa näkökulmia taloudesta, uusista tavoista ajatella sekä konkreettisia esimerkkejä. Ohjelmaan sisältyy myös paneelikeskustelu, Paraisten vuoden ympäristöteko -palkinnon jakaminen sekä nuorten Itämeren tulevaisuutta koskevien visioiden esittely.

Seminaari on kaksikielinen (ruotsi & suomi), ilmainen ja avoin kaikille kiinnostuneille!

[\*Ilmoittaudu seminaariin viimeistään 28.11. täältä!\*](#)

Tarkka ohjelma julkaistaan pian: [www.biosfar.fi](http://www.biosfar.fi)



# Loppu- seminaari

*Sininen talous ja ratkaisut*

Hotelli Kalkstrand,  
Parainen

8.12.25



**Saaristomerivuoden koottu tapahtumakalenteri löytyy biosfäärialueen nettisivuilta, [täältä!](#)**



Osoitelähde: Asiakasrekisteri, uutiskirjeen tilaajat.  
Jos et halua meiltä enempää postia, poistu postituslistalta.